

Vojna na Ukrajine posunula Slovákov geopoliticky na Západ. Dve tretiny respondentov pokladajú Rusko za nebezpečnú krajinu.

Bratislava 21. apríla 2022 – Menej ako polovica respondentov (45,7%) si myslí, že Slovensko by sa malo usilovať o geopoliticky vyváženú pozíciu medzi Ruskom a Západom. V porovnaní s obdobím po anexii Krymu (rok 2014) však v súčasnosti významne narástol podiel respondentov (na 38,9%), ktorí sú presvedčení, že Slovensko by malo stáť na strane Západu (EÚ a NATO). Za najnebezpečnejšiu krajinu pre Slovensko pokladajú respondenti Rusko, v porovnaní s obdobím po anexii Krymu je Rusko vnímané ako výrazne nebezpečnejšie.

Projekt „Ako sa máte, Slovensko?“ dlhodobo sleduje postoje obyvateľov na Slovensku od začiatku prísnych karanténnych opatrení v marci 2020. Prieskumy iniciovali prieskumná spoločnosť MNFORCE, komunikačná agentúra Seesame v spolupráci so Sociologickým ústavom SAV a Ústavom výskumu sociálnej komunikácie SAV. Od marca 2020 sme zrealizovali štrnásť rozsiahlych zisťovaní a jedno špeciálne v prvých dňoch invázie vojsk Ruskej federácie na Ukrajinu.

Štrnásť vlna výskumu „Ako sa máte, Slovensko?“ prebehla v období 31. 3. až 7. 4. 2022. V tomto období pokračoval útok vojsk Ruskej federácie na Ukrajinu. Ruské vojská ustúpili z okolia Kyjeva a médiami prebehli správy o masakroch ukrajinského civilného obyvateľstva. Väčšina západného sveta ako aj Európska únia naďalej odsudzovala ruskú agresiu a zavádzala nové ekonomické sankcie. Na Slovensko prišlo už viac ako 300 tisíc vojnových utečencov z územia Ukrajiny. Epidémia koronavírusu bola v tomto období na Slovensku stabilizovaná, s rozšírením variantu omikron klesla závažnosť ochorenia, ale denné prírastky ako i počet hospitalizovaných ostávali na pomerne vysokých úrovniach.

Vojna na Ukrajine posunula Slovákov geopoliticky na Západ

Respondenti na otázku „V súvislosti s vojnou medzi Ruskom a Ukrajinou sa i v našej verejnosti diskutuje o geopolitickom zaradení Slovenska, o tom ako by sme sa mali vo svete orientovať.“ odpovedali, že Slovensko by malo „vždy“ alebo „skôr“ stáť na strane Západu (EÚ a NATO) 38,9 % respondentov, 45,7 % respondentov sa prikláňalo k odpovedi „usilovať sa o vyváženú pozíciu medzi Ruskom a Západom a 8,5 % odpovedalo, že Slovensko by „vždy“ či „skôr“ malo stáť na strane Ruska.

Geopolitickú orientáciu na Rusko preferujú skôr respondenti pre ktorých je veľmi ťažké vyjsť v domácnosti s rozpočtom, respondenti, ktorí pri informáciách o politike a svete viac dôverujú svojim známym ako médiám a respondenti, ktorí sa prikláňajú k výroku: „Skutočnosť je zväčša iná, než sa nám podsúva, svetom hýbu mocné tajné skupiny podľa utajeného scenára.“ Medzi voličmi strán Kotlebovci ĽS-NS, Smer-SD a Republika je viac prívržencov geopolitickej orientácie na Rusko ako na Západ, ale v každej z týchto strán je najviac prívržencov vyvázenej pozície medzi Ruskom a Západom.

Podobnú otázku sme respondentom kládli i v roku 2014 po Ruskej anexii Krymu a vyhlásení separatistických republík na východe Ukrajiny. Z Tabuľky 1 je zrejmé, že zatiaľ čo podiel respondentov, ktorí by Slovensko chceli geopoliticky orientovať na Rusko zostal rovnaký (na úrovni o niečo viac ako 8 %), podiel respondentov, ktorí by chceli aby Slovensko stálo na strane Západu narástol z 25,8 % na 38,9 % a mierne tiež poklesol podiel respondentov, ktorí by preferovali vyváženú pozíciu medzi Západom a Ruskom (z 50,2 % na 45,7 %).

Tabuľka 1: V súvislosti s vojnou medzi Ruskom a Ukrajinou¹ sa i v našej verejnosti diskutuje o geopolitickom zaradení Slovenska, o tom ako by sme sa mali vo svete orientovať. Myslíte si, že Slovensko by malo:

	september/október 2014	marec/apríl 2022
vždy/skôr stáť na strane Západu (Európskej únie a NATO)	25,8%	38,9%
usilovať sa o vyváženú pozíciu medzi Ruskom a Západom	50,2%	45,7%
vždy/skôr stáť na strane Ruska	8,3%	8,5%
iné, neviem si vybrať, neodpovedal	15,7%	6,9%

Polovica respondentov vníma Rusko ako krajinu, ktorá je pre Slovensko najnebezpečnejšia

Respondentov sme sa pýtali, o ktorých krajinách si myslia, že by mohli predstavovať nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku. Respondenti si mohli vybrať najviac tri krajiny z celého sveta a mali ich zoradiť podľa miery nebezpečnosti. Rusko je pre slovenských respondentov najnebezpečnejšou krajinou, na prvé miesto v nebezpečnosti ho umiestnila viac ako polovica respondentov (50,4 %) a medzi nebezpečnými krajinami na prvom, druhom či treťom mieste ho uviedli dve tretiny respondentov (65,7 %). Druhou najnebezpečnejšou krajinou je USA (na prvom mieste ho uviedlo 25,6 % respondentov) a treťou Ukrajina (na prvom mieste ju uviedlo 8,6 % respondentov).

Rusko ako najnebezpečnejšiu krajinu vnímajú častejšie ženy ako muži. Respondenti, ktorí vnímajú Rusko ako najnebezpečnejšiu krajinu viac schvaľujú naše členstvo v NATO, a myslia si, že Slovensko by sa malo geopoliticky orientovať na Západ (EÚ a NATO). Menej veria konšpiráciám a pri informáciách zo sveta a politiky dôverujú viac médiám ako svojim známym.

USA ako najnebezpečnejšiu krajinu vnímajú menej často mladší respondenti a ženy. USA častejšie vnímajú ako najnebezpečnejšiu krajinu prívrženci konšpiračného videnia sveta (ktorí súhlasia s výrokom „Skutočnosť je zväčša iná, než sa nám podsúva, svetom hýbu mocné tajné skupiny podľa utajeného scenára“) a respondenti, ktorí pri informáciách zo sveta a politiky dôverujú viac svojim známym ako médiám. Respondenti, ktorí vnímajú USA ako najnebezpečnejšiu krajinu sú v prípade vojny menej ochotní bojovať za Slovensko.

Pre voličov strán Kotlebovci ES-NS, Smer-SD, Republika a SNS sú najnebezpečnejšou krajinou USA, voliči všetkých ostatných relevantných strán pokladajú za najnebezpečnejšiu krajinu výrazne väčšinou Rusko.

Rovnakú otázku sme kládli i v niektorých predchádzajúcich výskumoch a vývoj vnímania pre Slovensko najnebezpečnejších krajín naznačuje Tabuľka 2. Rusko bolo vo všetkých výskumoch vnímané ako pre Slovensko nebezpečná krajina, ale ešte v roku 1996 bolo ako o čosi nebezpečnejšie vnímané Maďarsko. V súčasnosti však Maďarsko pokladá za hrozbu iba minimum Slovákov a naopak narástol podiel respondentov, ktorí označujú za hrozbu Rusko a USA. Ukrajina bola vnímaná v roku 2014 po anexii Krymu a bojoch so separatistickými republikami ako pre Slovensko nebezpečnejšia krajina než v súčasnosti.

Tabuľka 2: O ktorých krajinách si myslíte, že by mohli predstavovať nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku? (Krajiny uvedené na prvom mieste z hľadiska nebezpečnosti).

	rok		
	1996	2014	2022
Rusko	29,2%	19,0%	50,4%

¹ V roku 2014 otázka „V súvislosti s udalosťami na Ukrajine a následnými sankciami sa i v našej verejnosti diskutuje o geopolitickom zaradení Slovenska, o tom ako by sme sa mali vo svete orientovať. Myslíte si, že Slovensko by malo:“

USA	3,7%	7,9%	25,6%
Ukrajina	1,8%	17,8%	8,6%
Čína	2,7%	2,1%	0,7%
Maďarsko	34,7%	3,8%	0,7%
Nemecko	6,5%	0,8%	0,4%

„Zdá sa, že súčasná ruská agresia na Ukrajine spôsobila v slovenskej verejnej mienke omnoho výraznejší posun ako anexia Krymu v roku 2014. Rusko je v súčasnosti pokladané za pre Slovensko najnebezpečnejšiu krajinu a zároveň narástol podiel respondentov, ktorí si myslia, že Slovensko by malo geopoliticky patriť na Západ.“ - uzatvára Robert Klobucký zo Sociologického ústavu SAV.

Poznámky

Použité výskumy:

Ako sa máte, Slovensko?, Marec / apríl 2022, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 31.3. – 7.4.2022., N=1000

ISSP Slovensko 2014, SÚ SAV, FF UK, FHV UMB, FOCUS v období 17.9.2014 – 28.10.2014 na vzorke 1 156 respondentov. http://sasd.sav.sk/sk/data_katalog_abs.php?id=sasd_2014001

ISSP Národná identita 1995, SÚ SAV, Metodicko-výskumný kabinet Slovenského rozhlasu v období 15.6.1996 – 26.6.1996 na vzorke 1 388 respondentov. http://sasd.sav.sk/sk/data_katalog_abs.php?id=sasd_1996001

Výskum ASMS je reprezentatívny pre online populáciu Slovenska nad 18 rokov, výskumy ISSP sú reprezentatívne pre celú populáciu Slovenska nad 18 rokov.

Dáta zo série výskumov „Ako sa máte, Slovensko?“ budú dlhodobo k dispozícii odbornej verejnosti v Slovenskom archíve sociálnych dát (<http://sasd.sav.sk>).

Kľúčové zistenia sú tiež k dispozícii na stránke <https://www.akosamateslovensko.sk/>.

Kontakt pre médiá

Michaela Lukovičová

0907 627 189

Lukovicova@seesame.com